

Gerdi Verbeet

‘IK GING
FLUTTEND
NAAR MIJN
WERK, MAAR
OOK ZINGEND
WEER
NAAR HUIS’

Haar portret hangt op het Binnenhof. Na zes jaar voorzitterschap nam Gerdi Verbeet afscheid van de Tweede Kamer. Ze kreeg rust, maakte eindelijk de reis waar ze al zo lang van droomde en zocht nieuw werk. Want een oud-Kamerlid heeft sollicitatieplicht, net als iedereen. Maar de druk is eraf. →

INTERVIEW: LOUËL DE JONG / FOTOGRAFIE: LISELORE CHEVALIER / LOCATIE: SCHEEPVAARTMUSEUM AMSTERDAM

“Welkom in mijn ‘galeria familia’, zegt Gerdi Verbeet hartelijk, vlak na

onze binnenkomst. In de gang naar de woonkamer hangen foto’s, groot en klein, van haar gezin. Zes volwassen kinderen heeft ze – twee zoons van haarzelf en haar eerste man, twee stiefdochters uit haar tweede huwelijk en een stiefdochter en stiefzoon van haar huidige partner Wim Meijer – en acht kleinkinderen. Glunderend naar de foto’s: “Dit is mijn rijkdom.” Eén exemplaar hangt er pas, dat sierde de muur van haar werkkamer op het Binnenhof. Was het weleens moeilijk of ingewikkeld, dan keek ze naar de lachende gezichtjes en knapte weer op. De foto hing naast een raam dat uitzicht bood op een monument met de tekst van artikel 1 van de Grondwet en, daarachter, een filiaal van fastfoodketen Burger King. Nee, dat laatste was geen doorn in het oog, de naam was een dagelijkse reminder aan haar taak als volksvertegenwoordiger.

De fotoshoot bij dit interview heeft plaats in het Scheepvaartmuseum, een plek die ze zelf uitkoos. “Ik ben verre familie van Slauerhoff, dat vind ik zo bijzonder. Voordat ik dat wist, was ik al een groot fan van zijn boeken. Die liggen hier altijd op tafel. Naast schrijver/dichter was hij scheepsarts, en rusteloos om altijd weer die zee op

te gaan. Misschien is het toeval, maar ik ben ook dol op water. Ik woon aan het water en ben ontzettend graag óp het water. Zwemmen, zeilen, roeien, reizen... heerlijk. We hadden binnenschippers in de familie, een scheepstimmerman en kapiteins op de grote vaart. Hier in de kast staat een serviesje dat oom Piet nog heeft meegebracht uit China.”

Dat roeien gebeurde waarschijnlijk in uw studententijd? “Nee, later ben ik pas gaan roeien. In mijn studententijd had ik al kinderen.”

Dan was u jong moeder? “Ik was 22 toen mijn oudste werd geboren. Dat was geen ongelukje, ik wilde het heel erg graag. Sociale geografie studeerde ik toen, maar daarmee ben ik later gestopt. Mijn tweede kind werd vrij snel daarna geboren en dat sukkelde met z’n gezondheid. Toen kreeg ik het niet meer voor elkaar het te combineren: studeren en een goede moeder zijn naar mijn eigen maatstaven.”

Want die maatstaven liggen hoog? “(lachend) Blijkbaar. Twee jaar later wilde ik de studie weer oppakken, maar ik twijfelde. Ik had die studie gekozen omdat het een ideale mogelijkheid leek om veel te reizen en dan uit eigen ervaring te kunnen lesgeven – want dat ik bij het onderwijs zou gaan lag voor de hand, met twee ouders als leraar. Alleen was door de ziekte van mijn zoon het reizen er niet van gekomen en een leraar die uit een boekje praat, dat vond ik niks. Toen ben ik Nederlands gaan studeren.”

Wat mankeerde uw zoon? “Hij had een lactase-deficiëntie, hij verdroeg geen koe-melk. Nu hoor je dat veel, maar toen, bijna veertig jaar geleden, was het onbekend. Hij groeide niet, had allerlei infecties en

pas na twee jaar vond ik een kinderarts die een vermoeden had. Toch, het belangrijkste wat zij zei, was dat ik haar áltijd mocht bellen. Ik zat in een dip, dat zal iedereen herkennen die een kind heeft dat altijd ziek is. Je ziet dat het niet goed gaat, dat je kind moe is en grauw, maar je weet niet wat het is. Ik heb haar nooit gebeld, maar het idee dat het kon, gaf me rust. Het is allemaal goed gekomen gelukkig, nu is hij een grote sterke man. Wel ben ik blij dat de kleinkinderen het niet hebben. Nou ja, je zag hen net stralend op de foto’s.”

En van u hangt nu een portret in de eregalerij van ex-Kamervoorzitters. “Ja dat hebben mijn kleinkinderen onthuld op 19 september, de dag dat ik vertrok. Het voelt als een eer daar te hangen. In onze constitutionele monarchie is de rol van Kamervoorzitter belangrijk. Het goed verzorgen van de democratie, dat heb ik met volle inzet en naar beste vermogen gedaan. Zo’n schilderij is een mooie manier om waardering uit te spreken voor de functie, en wat mij betreft niet zozeer voor de persoon. Je doet het met een hele club mensen, dus vond ik het ingewikkeld om in mijn eentje op dat schilderij te staan. Daar vond ik een oplossing voor, namelijk door me te laten portretteren met de klok, de hamer en het Reglement van Orde erbij. Zo koppelde ik het echt aan de functie.”

U houdt er niet van pontificaal op de voorgrond te treden... “Nee, maar vooral: het voorzitterschap is dienend. Het draait niet om jou. Je moet zorgen dat het instituut kan functioneren: dat de leden van de Kamer hun werk kunnen doen, dat het debat tot z’n recht komt en dat de burgers begrijpen wat we doen – dat er heldere taal wordt gesproken.” →

‘Na de kinderen kon het alleen maar mooier, beter worden’

‘We hadden binnenschippers in de familie, kapiteins op de grote vaart...’

Maar mensen spreken met veel lof over u. Was het nooit moeilijk te blijven denken dat die lof allemaal met de functie te maken had? “Nee voor mij niet. Ik ben thuis en op straat niet anders dan in de voorzittersstoel... In het begin maakte ik me er wel zorgen over. Op mijn tweede werkdag als voorzitter heb ik tegen het hoofd van de bodedienst gezegd: ‘Arnold, als ik raar ga doen, moet je het wel zeggen.’ Trots was ik toen hij na zes jaar zei: je bent niet raar gaan doen.”

Was u geëmotioneerd bij uw afscheid? “Nee, ik had mezelf voorgenomen er een feestje van te maken. Daarbij ben ik zo gelukkig als ik mijn kinderen en kleinkinderen om mij heen heb en die waren er bijna allemaal. Ik was blij dat ik niet geëmotioneerd raakte toen ik met een persoonlijk woord afscheid nam van alle leden. Ik ben vrij gemakkelijk geëmotioneerd, bij een Sterspotje kan ik al volschieten. Vreselijk opgelucht was ik dat ik het had drooggehouden.”

U had het erg gevonden als u een traan had gelaten? “Weet je, het leidt af. Zo’n afscheid is toch een formaliteit. Dat moet je professioneel doen. Ik had zelf gekozen om te stoppen, om voor de laatste fase van mijn werkende bestaan een andere koers te kiezen. Heel bewust. Dan moet je niet gaan miepen. Krijg je weer tranen op televisie, daar gaat het niet om.”

Emotie kan ook mooi zijn. “Eén keer heb ik tijdens de stemmingen de slappe lach gekregen, dat filmpje is nog steeds een hit op YouTube. Dat mag best een keer, maar ik had niet zo’n behoefte in een serie YouTube-lachen/YouTube-huilen. Snap je?”

Is het gemis later gekomen? “Nee, zo zit ik niet in elkaar. De weken vóór het afscheid vond ik moeilijk. Toen heb ik veel tranen gelaten - buiten beeld. Ik vond

het vooral moeilijk afscheid te nemen van de medewerkers. Maar nu gaat het goed. Ik probeer echt afstand te nemen. Ik kijk niet op dinsdagmiddag naar het vragenuur op televisie en lees geen zeven kranten meer, maar twee.”

En eindelijk was er tijd voor een lange reis? “We (partner Wim Meijer, voormalig PvdA-politicus, red.) hebben inderdaad een grote reis door Nieuw-Zeeland gemaakt. Dat stond boven aan ons lijstje. Wat een geweldig, uniek land. Vol weelderige bossen met een soort bomen dat je hier niet hebt. Het lijkt allemaal op wat we hier in Europa hebben, maar het is toch anders. We hebben watervallen gezien, scholen van honderden dolfinnen en spelende zeehondjes. Ik had nooit tijd voor zo’n lange reis buiten de schoolvakantie (en dus zomerreces). Maar ik moet ook bekennen dat ik altijd erge last had van heimwee.”

Nu ging dat goed? “Dankzij de iPad! Om de paar dagen schreef ik een blog voor de familie en kreeg ik reacties van thuis, zo had ik toch het idee dat we bij elkaar waren. Ik heb hen wel gemist, maar het ging goed.”

Op eerdere vakanties voelde u een steen in uw maag? “Ja buikpijn, iedereen die daar last van heeft, kent dat gevoel. Ik heb het van jongs af aan. Na een paar weken kan ik intens verlangen naar mijn eigen omgeving. Thuis is thuis. Al die twintig jaar in de politiek ging ik fluitend naar mijn werk, maar ik ging ook zingend weer naar huis. Want voor iemand die zo graag thuis is, was ik veel weg. Ik geniet van boeken en kranten lezen, muziek luisteren, films kijken, koken...”

U kookt het liefst voor grote groepen, toch? “Ja. Het liefst voor mijn complete gezin. Dan ben ik daar bezig (wijzend naar de open keuken) en zie ik hen gezellig kletsen, dat is geweldig. Het jongste kleinkind is nog geen jaar en Wims oudste kind is vijftig, dus het is een grote club van uiteenlopende leeftijden. Ook met de zoon van mijn broer heb ik een goede band. Onze kinderen zijn onze gezamenlijke kinderen. Dat is een beetje traditie van →

GERDI IN HET KORT

Gerdi Verbeet (18 april 1951, Amsterdam) was bijna twintig jaar politica voor de Partij voor de Arbeid, waarvan de laatste zes jaar voorzitter van de Tweede Kamer. Na haar studie Nederlands werkte ze als docent Nederlands aan het Berlage Lyceum in Amsterdam, daarna was ze onder andere stafmedewerker in het leerlingwezen. Van 1994 tot 2001 was ze politiek adviseur van achtereenvolgens staatssecretaris Tineke Netelenbos (OCW) en PvdA-fractievoorzitter Ad Melkert. Lid van de Tweede Kamer werd Gerdi in 2001, om in 2006 te worden gekozen tot voorzitter. Bij haar afscheid in september 2012 werd zij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. In datzelfde jaar verscheen haar boek *Vertrouwen is goed, maar begrijpen is beter*. Momenteel is ze als adviseur en raadslid betrokken bij diverse instellingen, waaronder het Rathenau Instituut, een pensioenfonds, dierentuin Artis en de Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie. Ze woont afwisselend in Amsterdam en Garderen, samen met haar man, voormalig PvdA-politicus Wim Meijer. Ze heeft twee zoons, vier stiefkinderen en acht kleinkinderen.

Bickerseiland, hier in Amsterdam, waar mijn grootmoeder is opgegroeid: kinderen zijn van de hele familie.”

Uw oma heeft een belangrijke rol in uw leven gespeeld. Uw ouders werkten allebei fulltime als leraar, dus u was veel bij haar. “Ik leerde koken en breien van haar. Mijn Amsterdamse oma kwam uit een groot, hecht gezin van veertien kinderen. Daar was veel armoede, maar ook veel plezier. Als ze jarig was, kwam de hele familie. Dan werden de meubels uit de kamer gehaald en stoelen in een grote kring gezet. Ik zie ze nog allemaal de trap op komen. En vaste plekken voor oom Toon en oom Willem, die moest je niet naast elkaar zetten, want kwam het gesprek op de politiek, dan bleef het niet gezellig. Mijn broer en ik mochten rondgaan met het gebak en de koekjes. Daarna zetten we alle hoedjes op en trokken alle jassen aan, om tussen de schuifdeuren een beetje gek te gaan doen. Daar werd altijd hartelijk om gelachen.”

Door de verhalen en achtergrond van uw oma werd u sociaal-democraat? “Ja, en door mijn moeder. Zij was moedig en principieel. Had moeite met klasseverschillen. Ze komt uit een katholiek Brabants milieu, maar werd in 1946, het jaar van de oprichting, lid van de PvdA.”

Ik heb u eerder geïnterviewd, toen viel mij op met hoeveel liefde u ook over uw moeder sprak. Ze leed aan alzheimer, in januari is ze overleden. “Zonder haar had ik nooit bereikt wat ik heb bereikt. Ze heeft mij enorm gestimuleerd, en soms ook wel opgejaagd. Ze was ontzettend prestatiegericht. Dat was weleens heftig. Ze vond het ook helemaal niet leuk dat ik zo jong kinderen kreeg. Hoge verwachtingen had ze, en ze was bang dat ik nu nergens meer aan toe zou komen. Maar ze was de koning te rijk toen ik weer ging studeren en liet haar trots duidelijk merken. Én ze stond onmiddellijk paraat om op te passen. Ze was dol op de kinderen, een ideale oma.”

Hoe ging u om met haar kritiek? “Dat trok ik mij enorm aan. Ik voelde de behoefte haar te bewijzen dat ik mij heus verder zou

‘Ik was tweeëntwintig toen mijn oudste geboren werd’

ontwikkelen. Ook vonden mijn ouders het verschrikkelijk toen ik later ging scheiden. Daarmee heb ik hen teleurgesteld, dat weet ik. Ze hielden van mijn toenmalige man en kozen geen partij. Hetzelfde geldt overigens voor mijn schoonouders, dat heb ik erg gewaardeerd.”

Dan, na een korte stilte: “Mijn moeder is buitengewoon belangrijk voor me geweest, maar mijn kinderen hebben mij de harmonie en balans gegeven om mij zo te kunnen ontwikkelen. Met mijn kinderen had ik het belangrijkste bereikt wat ik wilde in mijn leven. Ik had rust. Ik had mijn vervulling. Daarna kon het alleen maar mooier, meer, beter worden.”

Nooit gedacht: wat gaat mij nu nog vervullen? “Natuurlijk heb ik mijn dips gehad, maar daarna ben ik alleen maar meer in balans gekomen.”

Vond u het moeilijk dat uw moeder u door haar ziekte niet meer herkende?

“De fase daarvoor, waarin ze vaak in paniek was, vond ik erger. Ik ben een kopie van mijn moeder. Iets luchthartiger, wat meer van de pret, maar ook een controlefreak. Zij heeft moeten meemaken dat ze de controle verloor. Daarvan raakte ze verschrikkelijk in paniek en ik kon mij dat zó goed voorstellen. Hartverscheurend om te zien vond ik dat. Van de verhuizing naar het verzorgingshuis heeft ze een enorme tik gehad. Achteraf denk ik: had ze langer thuis kunnen blijven wonen? Had ik haar met nieuwe mogelijkheden als skypen en camera’s meer in de gaten kunnen houden? Dat houdt me nog bezig. Ze vond het verschrikkelijk om uit haar huis te moeten. Het is het moeilijkste wat ik ooit heb moeten beslissen.”

Ze pakt een foto van haar vader en moeder erbij: “Op tafel bij mijn ouders lagen altijd woordenboeken, kranten, atlassen. Het waren echte schoolmeesters, in de goede

zin van het woord. Alles opzoeken, voortdurend dingen willen weten, met elkaar praten. Het was een leergierig gezin, heel leuk. Mijn moeder leefde in de boekenkast en dat kon allemaal niet meer, dat was haar paniek. In de fase daarna werd ze vrolijk. Ze heeft een heel gezellige manier van dementeren gehad. Ze had nog lang wijze inzichten. Ook was ze veel meer van het knuffelen dan ooit. Dat vond ik heerlijk. Dat deed ze vroeger niet vaak.”

Na de moord op Pim Fortuyn in 2002 besloot Gerdi met zijn aanhang te praten, samen met Ad Melkert. Om iets van hun woede en frustratie te begrijpen. Ze leerde veel van die gesprekken en was vanaf dat moment gericht op openheid en heldere taal – als voorzitter en nu ook in haar nieuwe banen. Ze is onder meer voorzitter van het Rathenau Instituut, waar ze een brug wil slaan tussen wetenschap en de politiek en ze is lid van de raad van toezicht van dierentuin Artis (lachend: “In het bestuur van Artis, dat is voor een Amsterdammer het hoogste wat er is, hè? Voor mij is het de plek geweest waar ik met schoolreisjes en verjaardagen kwam, en later met de kinderen en kleinkinderen”). Voor een pensioenfonds leidt ze gesprekken met grote groepen deelnemers. “Het contact tot stand brengen tussen bestuurders die de verantwoordelijkheid dragen en de mensen voor wie ze werken, vind ik schitterend om te doen. Bemiddelen vind ik mooi. Wat dat betreft ben ik een echte volksvertegenwoordiger.”

En dus weer volop aan het werk? “Ik had me voorgesteld meer tijd te hebben om te lezen ja, maar: de druk is weg. Van de media bijvoorbeeld. Altijd was ik in beeld. Kijkers gingen zelfs bellen als mijn kruin zichtbaar was. En wat ik ook fijn vind: niet meer áltijd die panty’s aan. Heerlijk.”

STYLING: PIETER VAN LOON / HAAR EN MAKE-UP: SEVERINE VAN DONKELAAR

